

บทที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการแสดงออกทางอารมณ์ในสถานการณ์ที่แตกต่าง
กันของนักเรียนมัธยมศึกษาตามการรับรู้ของตนเอง

กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาของโรงเรียนรัฐบาลส่วนกลาง
สังกัดกองการมัธยมศึกษา มีรายละเอียดในการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้คือ

1. สุ่มตัวอย่างโรงเรียนในสังกัดของจังหวัดนครราชสีมา โดยวิธีสุ่มแบบง่าย
1. สุ่มเขตบริการการศึกษา 2 เขต จากจำนวนทั้งหมด 8 เขต โดยวิธีสุ่มแบบง่าย
(Simple Random Sampling) สุ่มได้ดังนี้

เขตบริการการศึกษา 1 คือ เขตพระนคร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตสัมพันธวงศ์
เขตพญาไท เขตบางรัก และเขตยานนาวา

เขตบริการการศึกษา 8 คือ เขตบางกอกน้อย เขตบางกอกใหญ่ เขตภาษีเจริญ
เขตตลิ่งชัน และเขตหนองแขม

2. แยกประเภทโรงเรียนในเขต 1 และเขต 8 ออกเป็น 3 ประเภท คือโรงเรียน
ชายล้วน โรงเรียนหญิงล้วน และโรงเรียนสหศึกษา จากนั้นทำการสุ่มโรงเรียนแต่ละประเภทขึ้นมา
1 โรงเรียน โดยวิธีสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling)

3. เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างครอบคลุมกลุ่มวัยรุ่นทั้งวัยรุ่นตอนต้น และวัยรุ่นตอนกลาง
ซึ่งเรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาต้นและมัธยมศึกษาปลาย ดังนั้นจึงทำการสุ่มนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาต้น และมัธยม
ปลายระดับชั้นละ 1 ชั้นเรียน โดยวิธีสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) คือมัธยมศึกษาปีที่ 2
และมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากนั้นทำการสุ่มระดับชั้นละ 1 ห้องเรียน ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนนักเรียนในแต่ละประเภทโรงเรียนและระดับชั้น

ประเภทโรงเรียน	ระดับชั้น	จำนวน
<u>โรงเรียนชายล้วน</u>		
1. วัดมกุฏกษัตริย์	ม.2	45
	ม.5	45
2. วัดนवलนรดิศ	ม.2	60
	ม.5	40
<u>โรงเรียนหญิงล้วน</u>		
1. ล้ายปัญญา	ม.2	50
	ม.5	45
2. สตรีวัดอัมปลรสวรรค์	ม.2	40
	ม.5	45
<u>โรงเรียนสหศึกษา</u>		
1. ยานนาเวศวิทยาคม	ม.2	40
	ม.5	45
2. วัดหนองแอม	ม.2	45
	ม.5	45
รวม		545

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือประกอบด้วยเรื่องสั้น 3 เรื่อง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อเป็นสิ่งเร้าให้เกิดอารมณ์ 3 อารมณ์ ได้แก่ อารมณ์โกรธ อารมณ์ดีใจ และอารมณ์เสียใจ มีขั้นตอนในการสร้างเรื่องดังต่อไปนี้คือ

1. ขั้นการสร้างเรื่องสั้น

1.1 ผู้วิจัยพูดคุย และสัมภาษณ์นักเรียนมัธยมเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดอารมณ์โกรธ อารมณ์ดีใจ และอารมณ์เสียใจ นอกจากนี้ได้อาศัยเค้าโครงเรื่องวิธีการเขียน และการใช้ถ้อยคำจากเรื่องสั้นหรือนวนิยาย นำมาสร้างเป็นเรื่องสั้นเร้าอารมณ์ ๆ ละ 3 เรื่อง รวมเป็น 9 เรื่อง

1.2 นำเรื่องสั้น 9 เรื่องมาให้อาจารย์ที่ปรึกษา และนิสิตปริญญาโท จำนวน 4 คน ร่วมพิจารณาว่าเรื่องดังกล่าวเร้าให้เกิดอารมณ์ที่ระบุได้หรือไม่ พร้อมกับจัดอันดับในแต่ละอารมณ์ เพื่อตรวจสอบความแม่นยำตามปรากฏ (Face Validity)

1.3 เลือกเรื่องและผู้ตัดสินที่มีความเห็น 3 ใน 4 ของจำนวนผู้ตัดสินว่าก่อให้เกิดอารมณ์แต่ละประเภทสูงที่สุด จึงได้สถานการณ์เร้าอารมณ์ละ 1 เรื่อง รวมเป็นเรื่องสั้น 3 เรื่อง พร้อมทั้งได้ตรวจสอบสำนวนการเขียนเรื่องสั้นให้มีความถูกต้องและเหมาะสม

2. ขั้นการตรวจสอบเครื่องมือ และรวบรวมรายพฤติกรรม

2.1 นำเรื่องสั้น 3 เรื่องไปให้นักเรียนมัธยม 2 และมัธยม 5 จากโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย และโรงเรียนหอวังอ่านแล้วรายงานผล เพื่อตรวจสอบว่าเรื่องสั้นดังกล่าวกระตุ้นให้เกิดอารมณ์โกรธ อารมณ์ดีใจ และอารมณ์เสียใจ ทั้งนี้แบ่งเป็นนักเรียนชาย 20 คน นักเรียนหญิง 20 คน รวมทั้งหมด 40 คน ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของนักเรียนมัธยม
จำแนกตามประเภทของอารมณ์

ประเภทของอารมณ์	$\bar{X}$	S.D.
โกรธ	3.586	1.296
ดีใจ	4.974	0.162
เสียใจ	4.083	0.937

นอกจากนั้นได้ให้นักเรียนจำนวน 40 คน เขียนรายการพฤติกรรมที่คาดคิดว่าตนเองจะแสดงออก
เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่แตกต่างกันคือ การแสดงออกเมื่ออยู่ต่อหน้าพ่อแม่-ครูบาอาจารย์ เพื่อน
คนแปลกหน้า และเมื่ออยู่ตามลำพัง

2.2 รวบรวมรายพฤติกรรมที่ได้ทั้งหมด เพื่อนำมาเป็นตัวเลือกของแบบสอบถาม
พร้อมนี้ผู้วิจัยได้เพิ่มรายพฤติกรรมที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเข้าไปด้วย เพื่อให้ผู้ตอบมีโอกาสเลือกพฤติกรรม
การแสดงออกมากขึ้น

3. ลักษณะแบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ใช้เป็นเรื่องสั้นที่เร้าให้เกิดอารมณ์โกรธ อารมณ์ดีใจ และอารมณ์เสียใจ
อารมณ์ละ 1 เรื่อง แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนแรก : ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ

ส่วนหลัง : แบบสอบถามเกี่ยวกับการแสดงออกทางอารมณ์ คำถามมี 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับอารมณ์ที่เกิดขึ้นของนักเรียน จำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับระดับความเข้มของการแสดงออกทาง

อารมณ์ในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน จำนวน 1 ข้อ และ

พฤติกรรมแสดงออกในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน

ทั้งนี้ในแต่ละอารมณ์มีจำนวนรายพฤติกรรมไม่เท่ากัน คือ

อารมณ์โกรธ	จำนวน	5 พฤติกรรม
อารมณ์ดีใจ	จำนวน	7 พฤติกรรม
อารมณ์เสียใจ	จำนวน	5 พฤติกรรม

4. การตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบจะต้องใส่ตัวเลขแทนระดับการแสดงออกทางอารมณ์ ดังนี้คือ

- 1 หมายถึง การแสดงออกในระดับน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง การแสดงออกในระดับน้อย
- 3 หมายถึง การแสดงออกในระดับปานกลาง
- 4 หมายถึง การแสดงออกในระดับมาก
- 5 หมายถึง การแสดงออกในระดับมากที่สุด

หมายเหตุ : ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการแสดงออกทางอารมณ์ ผู้ตอบสามารถทำเครื่องหมาย - กรณีที่คาดคิดว่าจะไม่แสดงพฤติกรรมที่ระบุไว้นั้น

การทดลองใช้เครื่องมือ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับมัธยม 2 และมัธยม 5 โรงเรียนกุหลาบสมุทรวิทยาจำนวน 20 คน เพื่อตรวจสอบความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาที่ใช้คำแนะนำในการตอบแบบสอบถาม และช่วงเวลาที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม ซึ่งพบว่าใช้เวลาประมาณ 30 นาที

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหนังสือจากภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถาม ซึ่งบางโรงเรียนได้อนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าไปดำเนินการด้วยตนเอง สามารถเก็บแบบสอบถามได้ภายในวันนั้น แต่บางโรงเรียนอาจารย์ประจำชั้นจะเป็นผู้ดำเนินการเองโดยนัดผู้วิจัยไปปรับแบบสอบถามคืนในวันถัดไป อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยได้ตกลงเงื่อนไข

การแจกแบบสอบถามกับอาจารย์ประจำชั้นว่า การแจกแบบสอบถามผู้แจกต้องชี้แจงวิธีการตอบแบบสอบถามในแต่ละตอนก่อนที่จะอนุญาตให้ผู้ตอบลงมือตอบ การตอบแบบสอบถามไม่มีการจำกัดเวลา โดยผู้ตอบจะต้องคืนแบบสอบถามภายในชั่วโมงนั้น ห้ามนำแบบสอบถามกลับไปทำที่บ้าน

การแจกแบบสอบถามครั้งนี้ เป็นจำนวน 545 ชุด ปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามคืน 504 ชุด คิดเป็นร้อยละ 92.47 ดังรายละเอียดในตารางที่ 3

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 จำนวนแบบสอบถามที่แจกและได้รับกลับคืนจากนักเรียนมัธยมศึกษาในแต่ละประเภท
โรงเรียน และระดับชั้น

ประเภทโรงเรียน	ระดับชั้น	จำนวนแบบสอบถามที่แจก	แบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน	
			จำนวน	ร้อยละ
โรงเรียนชายล้วน				
1. วัดมกุฏกษัตริย์	ม.2	45	44	97.77
	ม.5	45	40	88.88
2. วัดนวมรดิศ	ม.2	60	58	96.66
	ม.5	40	26	65
โรงเรียนหญิงล้วน				
1. ล้ายปัญญา	ม.2	50	47	94
	ม.5	45	44	97.77
2. สตรีวัดอัมรินทร์วรดิศ	ม.2	40	36	97.77
	ม.5	45	44	97.77
โรงเรียนสหศึกษา				
1. บานนาเวศวิทยาคม	ม.2	40	36	90
	ม.5	45	41	91.11
2. วัดหนองแขม	ม.2	45	43	95.55
	ม.5	45	45	100
รวม		545	504	92.47

จากนั้นผู้วิจัยได้คัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์ มีเกณฑ์ดังต่อไปนี้คือ

1. เป็นแบบสอบถามที่ผู้ตอบ ๆ ระบุว่าทำให้เกิดอารมณ์ใดอารมณ์หนึ่ง หรือครบทั้ง 3 อารมณ์ได้แก่ อารมณ์โกรธ อารมณ์ดีใจ และอารมณ์เสียใจ
2. เป็นแบบสอบถามที่ผู้ตอบ ๆ ครบทุกคำถามการตั้งในส่วนของเกี่ยวกับระดับความเข้มของการแสดงออกทางอารมณ์ และพฤติกรรมการแสดงออกทางอารมณ์

จากเกณฑ์ดังกล่าว แบบสอบถามที่คัดเลือกจึงมีรายละเอียดดังตารางที่ 4 และตารางที่ 5 คือ

ตารางที่ 4 จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน จำแนกตามลักษณะที่สมบูรณ์และไม่สมบูรณ์

เพศ	ลักษณะแบบสอบถาม				รวม
	สมบูรณ์		ไม่สมบูรณ์		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ชาย	209	82.93	43	17.06	252
หญิง	244	96.82	8	3.17	252
รวม	453	89.88	51	10.11	504

ตารางที่ 5 จำนวนแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำแนกตามประเภทของอารมณ์และเพศ

ประเภทของอารมณ์	ชาย		หญิง		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
โกรธ	186	45.03	227	54.96	413
ดีใจ	186	44.60	231	55.39	417
เสียใจ	153	44.34	191	55.36	345
รวม	525	44.71	649	55.28	1174

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ระดับความเข้มของการแสดงออกทางอารมณ์ในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน

1.1 คำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความเข้มของการแสดงออกทางอารมณ์โกรธ ตีใจ และเสียใจ ในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน

1.2 ทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One Way Analysis of Variance with Repeated Measures) ของระดับความเข้มของการแสดงออกทางอารมณ์โกรธ ตีใจ และเสียใจ ในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือ (Reliability) โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSSX (Statistical Package for the Social Science Version X) ที่สถาบันคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.3 ทำการเปรียบเทียบรายคู่ (Multiple Comparison) ของสถานการณ์ที่แตกต่างกัน โดยใช้สูตรคำนวณของ Tukey (a)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์พฤติกรรมการแสดงออกทางอารมณ์ในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน

คำนวณหาค่าร้อยละของพฤติกรรมแสดงออกทางอารมณ์โกรธ ตีใจ และเสียใจ ในสถานการณ์ที่แตกต่างกันของนักเรียนชาย นักเรียนหญิง และนักเรียนมัธยมทั้งหมด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย